

Balanserad tillväxt

För att börja med det negativa så tycker jag dels att Bacon—Eltis' artikel bitvis är ganska slarvig och ytlig i sin analys av de ekonomiska sammanhangen, dels att den inte är övertygande som beskrivning av de speciellt engelska problemen.

Att analysen blivit ytlig kan naturligtvis sammanhånga med artikelns dagspresskaraktär. Att diagnosen av de speciellt engelska problemen skulle vara inadekvat kan synas förmåtet för en svensk "outsider" att hävda. Inte desto mindre tror jag att det är mera givande att analysera den engelska ekonomins problem i mera kvalitativa termer än vad författarna gör — i termer av hur arbetsmarknaden fungerar, hur besluten om investeringar fattas, hur marknadsföringen sker. I just det speciella fall som Storbritannien utgör framstår för mig dessa frågor som mera centrala än frågorna om den offentliga sektorns storlek och utveckling i förhållande till de privata delarna av produktionssystemet.

Men Bacon—Eltis ställer ett generellt problem som ändå i hög grad förtjänar att diskuteras. Som svensk långtidsutredare känner man igen sig väl eftersom just detta problem sedan länge varit ett

centralt motiv i dessa utredningar. Problemet är egentligen generande enkelt att ställa. Det gäller helt enkelt frågan om vilken produktionsstruktur vi behöver för att förverkliga de övergripande ekonomisk-politiska målen om full sysselsättning, effektiv resursanvändning, extern balans, stabila priser, osv.

En viss produktionsstruktur kan aldrig vara ett mål i sig — utan endast ett medel att förverkliga dessa mera grundläggande mål. Ett land behöver inte en större industrisektor än vad som krävs för att klara den externa balansen och den inhemska försörjningen med industrivaror. Ett land kan inte på längre sikt ha en offentlig sektor som är större än vad som svarar mot medborgarnas skattebetalningsvilja.

Bacon och Eltis' analys handlar om detta — men på ett mycket grovt sätt. De delar upp ekonomin i två delar — en del som finansierar sin verksamhet genom att sälja produkterna eller tjänsterna på den inhemska eller internationella marknaden (den privata sektorn) och en annan del som skattefinansierar produktionen (den offentliga sektorn). Därefter preciseras de olika krav som den privata sektorn skall tillgodose för att samhällsekonomisk balans skall råda — krav som härleds från behovet av en viss exportproduktion och en viss tillförsel av varor och tjänster till privat konsumtion och till investeringar.

Deras generella slutsats är att den privata sektorn blivit för liten i Storbritannien för att kunna leva upp till de krav man ställer på den. Överströmningen till den offentliga sektorn har gått för snabbt, vilket lett till en långsiktig brist på extern balans och en inflationsdrivande jakt på reala inkomstförbättringar som

CARL JOHAN ÅBERG är docent i nationalekonomi vid Stockholms universitet och planeringschef vid finansdepartementet. Han är ansvarig för 1975 års långtidsutredning (LU) som utarbetats inom finansdepartementets ekonomiska avdelning.

produktionssystemet inte kunnat tillgodose. Som jag tidigare framhöll är jag inte övertygad om att detta är den rätta diagnosen för just Storbritannien, men metodiskt sett är det likväl ett intressant första grepp på ett strukturpolitiskt problem. Mer parentetiskt kan man notera att det i sin grundläggande struktur påminner om de östekonomiska planerings- och räkenskapssystemen. I sann, marxistisk efterföljd utgår dessa från att det endast är varuproduktionen som skall ingå i ett lands samlade produktionsresultat. Den privata konsumtionen, investeringarna och den offentliga verksamheten ställer sedan krav på detta produktionsresultat och det blir då en uppgift för de ekonomiska planerna att ange hur långt dessa anspråk kan tillgodoses inom ramen för den förutsatta tillväxten av varuproduktionen.

Under slutet av 1960-talet var vi här i Sverige på väg in i en situation med strukturell obalans mellan den offentliga sektorn och ekonomins övriga delar. Ex-

portkapaciteten hotade att bli för liten och vi hade klara överhettningstendenser i ekonomin. Men de därpå följande årens utveckling förde oss tillbaka till ett läge som kan kännetecknas som en balanse-rad tillväxt för offentlig sektor.

Men greppet behöver vidareutvecklas. Man kan enligt min mening inte på ett tillfredsställande sätt belysa de strukturpolitiska frågorna genom att endast arbeta med en två-sektormodell. Dels förbiser man då alla inom-sektoriella balansproblem, dels är de ekonomisk-politiska målen i varje fall i vårt land alltför differentierade för att kunna analyseras i termer av en så grov modell. De svenska långtidsutredningarnas ekonomiska modell — med den utvidgning till det finansiella området som skett i LU 75 — representerar därvid en naturlig fortsättning av analysen. De slutsatser man kan dra på grundval av en sådan mera ambitiös analys blir då också i motsvarande mån mera artikulerade än vad Bacon och Eltis kunnat prestera.